

Український танець як символ національної єдності, перемоги та незалежності
українського народу в творчості Т.Г.Шевченка

Конспект навчального заняття учасника I Всеукраїнського конкурсу "Творчий вчитель - обдарований учень".

Мета: Розкрити учням новий аспект творчості Т.Г. Шевченка – зв'язок творів поета з музичним фольклором. Формувати вміння сприймати художні твори та робити їх аналіз. Виховувати почуття національної єдності та незалежності українського народу, любов до Батьківщини та рідного краю.

Прибраний святково зал. На стіні портрет Т.Г. Шевченка. На столі виставка книг письменника, вишиті рушники.

Учні одягнені в українські костюми.

Звучить мелодія українського танцю у виконанні бандуриста та слова Т. Шевченка:
"Добре! Добре! Ну до танців..."

Ведуча: Доброго дня! Мені дуже приємно бачити в цьому залі вельмишановну громаду! Сьогодні ми разом з вами згадаємо видатну постать в українській історії – постать Тараса Григоровича Шевченка, та розкриємо нову рису в його творчості, дізнаємося про ставлення поета до мистецтва танцю, та яке місце займало воно в його творчості.

I учень: Перші враження від танців у малого Тараса пов'язані з дитинством.

На початку ХІХ століття в усіх українських селах святкувалися календарні весняні, літні та зимові свята. Вони без танців не відбувалися.

II учень: А якщо додати до цих свят зібрання молоді на "вулицях", толоках, весіллях, вечорницях та традиційному танцюванню в неділю на вигоні перед корчмою, то виходить, що танцювали протягом усього року. (Виходить на середину залу хлопець, одягнений, як молодий Тарас)

Тарас Шевченко: Я люблю танцювати, і в мене досить непогано це виходить.
(демонструє вміння, виконуючи присядку)

Танець – вид мистецтва притаманний українському народу. Прагнення до пісні й танцю – це прояв національного менталітету. Танцювання з горя, перемагаючи психічне пригнічення – це риса вольової людини, і я вважаю проявом козацького характеру.

Ведуча: Народна танцювально-пісенна стихія яскраво відбилася в драматургічній спадщині Тараса Шевченка. В історично-романтичній п'єсі "Назар Стодоля" написаній на початку 40-х років XIX ст., є більше десятка згадок про танцювання, музику та пісенний супровід до них.

(Уривок з п'єси "Назар Стодоля" сцена 1)

Дочка сотника Кирчатого Галя виглядає у вікно, чекаючи сватів від свого нареченого Назара, співає, пританцьовуючи.

Ключниця Стеха:

- Галю, де ти так навчилася танцювати?

Галя:

- Як де ? На "вулиці"

Ведуча (коментує): Влітку сільська "вулиця" була своєрідною школою танців. Так було і за часів Тараса.

(Учні виконують сільську польку)

І учень: Кобзарі та лірники були знавцями пісенно-танцювального репертуару, який виконувався на "вулиці", у корчмах, на весіллі та інших зібраннях, тому кобзарі були завжди оточені увагою селянської молоді.

ІІ учень: Молодь у п'єсі "Назар Стодоля" – це реєстрові городові козаки та мешканці слободи поблизу полкового міста Чигирин. Вечорниці тут відбуваються весело, по-козацькому жваво.

(Уривок з п'єси "Назар Стодоля" сцена 2)

Посередині сидить кобзар. З усіх боків його обступила молодь.

Хлопець:

- Заспівайте такої пісні, щоб аж жижки затрусилися.

Гнат Карий:

- Ануте ж! Учність запорізького козака. А хто з вас бойчиший?

З гурту вилітає молодець-одинак, і витанцьовує перед усіма.

Після танцю усі задоволені вигукують:

- Ай да молодець!

- От жвавий!

- Що твій запорожець!

(Молодь іде зі сцени)

Ведуча: Письменник любив дітей, вони завжди викликали у нього зворушливі почуття. Діти горнулися до нього, вдячні за його щирість і доброту.

I учень: Не випадково у одній з легенд тих місцевостей, де бував Т. Шевченко, розповідається про те, як поет приходив на поле до пастушків, роздавав гостинці, а вони для нього танцювали.

II учень: В Тараса Григоровича є повість "Художник", написана російською мовою. Це автобіографічна повість. Описуючи в ній танці дітей панського лікаря, автор з надзвичайною теплотою розповідає, як вони під мелодію української пісні, з піднятими догори рученятами, танцювали приспівуючи:

Гоп-чук гречаники,

Гоп-чук печеніі.

Ведуча: Вражає досконале знання Шевченком типової для українських народних танців пластики, виразної образності та характеру їх виконання танцюристами. Йому імпонував захоплюючий нестримний прояв молодечої енергії і сили, які виявляються в танцях.

І учень: Можливо, він відчував у них прояв характеру запорізького козацтва, яке протягом століть воювало проти гнобителів: поляків, татар, турків та росіян.

ІІ учень:

Кого ж там з музикою
Люди обступили?
В червоних штанях оксамитних
Матнею улицю мете,
Іде козак. "Ох літа! Літа!
Що ви творите? На тоте ж
Старий ударив в закаблуки,
Аж встала курива! Отак!
Та ще й приспівує козак:
По дорозі рак, рак,
Нехай буде так, так.

Ведуча: Українські кобзарі і бандуристи, пригравши до танців, рясно пересипали свою гру піснями. Тому і Т.Шевченко, створюючи образ кобзаря в поемі "Гайдамаки", вводить в текст багато танцювальних пісень, які виконуються або кобзарем, або співаками.

(Звучить запис гри бандуриста)

І учень:

– Добре! Добре! Ну, до танців,
До танців кобзарю! –
Сліпий вшкварив! Напівприсідки
Пішли по базару.
Земля гнеться. Нумо, Гонто!

Нум, брате, Максиме!
Ушкваримо, мій голубе,
Поки не загинем!

Ведуча: Образ козака або молодого сільського парубка, що танцює напівприсідки, особливо популярним стає у XVII-XIX ст. Використовували його поети, прозаїки та драматурги цього періоду. Але в жодного з авторів ні своєю сутністю, ні рівнем напруги не досягає він такої значимості, як у Шевченка. Якої значимості надавав танцю поет?

(На сцену по черзі виходять учні)

I учень: Тарас Григорович надавав гуртовому танцю козаків рис життя українського суспільства.

II учень: Суспільства, яке прагне перемоги над ворогами-загарбниками.

III учень: Але це прагнення може здійснитися тільки тоді, коли всі верстви суспільства об'єднуються в одному загальному "танці"

(хлопці стоять, поклавши руки на плечі один одному)

I учень: Перемога можлива лише за однієї важливої умови.

II учень: І цією важливою умовою є єдність усіх суспільних прошарків українського народу – козацтва, селян та козацької старшини.

III учень:

Кобзар вшкварив, а козаки –
Аж хортиця гнеться –
Метелиці та гопака
Гуртом оддирають:
Кухоль ходить, переходить,
Так і висихає.
"Гуляй, вітре, полем

Граї кобзарю, мій шинкарю,
Поки встане доля."

I учень:

Взявшись вбоки, напівприсідки
Парубки з дідами.
"Отак, діти! Добре діти!
Будемо панами."
Отамани на бенкеті,
Неначе на раді,
Походжають, розмовляють;

II учень:

Вельможна громада
Не втерпіла ударила
Старими ногами
А я дивлюся поглядаю Сміюся сльозами.

Ведуча: Танець для великого Кобзаря був символом національної єдності, перемоги та незалежності українського народу

(Учні виконують уривок з танцю гопак)

Ведуча: Сьогодні ми разом з вами по-новому переглянули сторінки творчості Т.Г. Шевченка, та простежили роль та значення народної хореографії в житті українського народу.

Сподіваюся, що вам сподобався наш сьогоднішній вечір.

На завершення я хочу вам побажати, щоб ви гордилися історією, традиціями та звичаями нашої Батьківщини.

Єднаймося! Бо ми того варті!

Джерело: [Острів знань](#)

Автор: Керівник зразкового хореографічного ансамблю "Веснянка" районного центру дитячої та юнацької творчості "ЗОРІТ", керівник гуртка-методист